

ЧУУЛДУГЗУНГЕН

БУХАРЕСТ. (СЭТА). СЭПТ ТН-ның Чингине секретары, ССРЗ-нің Дээди Советинин Президентинин Даргазы Л. И. Брежневтин болгаш Румыния-ның Компартиянын Чингине секретары, Румыния Социалистик Республиканын Президентинин Н. Чаушеску-нун Крымга чуулаажыш-кынарнын түнелдерин РИП ТН-ның Политбюросуна бур-ну-биле чуулдуг деп берген.

Ажурпресс агенттеддин динатнын буугар алырга, РИП ТН-ның Политбюросуна дээди денелге ол чаа уура-жышкына чаагай сеткил ханышынын илергейлеп, ол ууражышкын ий парти-янык болгаш күүрүккүн ары-анда чаагай харылааларын хөгжүлдөнгө эң чуула са-лышыктын болур деп дем-делген.

Ирымга чөөкч чаагы уу-ражышкын РИП-нің болгаш СЭП-нин, ий «Фуртуу» поли-тиканын, экономиканын, культуранык болгаш эрте-нин талааларына, бугуруа-нык кооперативтеринин тала-зынга болгаш өскө-дөө на-зыларга наймалды болгаш кайы-кайыгына ажыктыг ка-ды амылааларына хей-хей планирга наймалды дээр мөөн соңгуар-дээ чайгышты чокча туржур деп бынгы шиттиренин база дагы ба-дыткан.

ЧЕЧЕКТЕР САЛГАН

БУХАРЕСТ. (СЭТА). Румы-нияны фашист маршалда хостааныш болур 35 чыг өөн холбашты Совет Армия-ның мадыраарына турас-кал баарына чечектер са-лышыктын алаа болган.

Румынияны Компартия-нын Чингине секретары, Ру-мыния Социалистик Републи-канын Президентинин Н. Чау-шеску-нун, республиканын ча-зынан, РИП-нин Төл Комите-динин болгаш РСР-нің Па-влов Улуг хураанын, На-ционал камгалаа министр-воууну, наймалды бугуру-гелеринин коллективтеринин мурунда чечектери салган.

Чечектер салышыктын баулаалык РСР-нин чазыны Премьер-Министри И. Берес, өскө-дөө румын партия болгаш күүрө амылаакчылары, ол ышкан ССРЗ-нің Румынияда элчиси В. И. Дрозденко олар чорал.

ШИТПИРЛИГ УДУРЛАНЫШКЫН

БЕРЛИН. (СЭТА). Герман Демократтыг Республиканык Даштык херектер министр-ствоу Барын Берлинди се-налыга Герман Демократтыг Республиканык кыздарын үрөп турар чоруктарга хол-баштыр шиттирелиг удура-нышкынын илергейлеп.

АДН агенттеддин амынат-канын буугар алырга, Бер-линди Берлинди кем-бур-лууг илеттер август 13 бол-ган 15-тин хунеринде Бер-линдин ий районунга күүрө кыздарына болгаш Герман Демократтыг Республиканык контрол-орторинде пункту-зунга өнүч-чөгөөгү согула-га-биле каш удаа үрөшкни-нери кылган. Кем-бурлууг илеттер Герман Демократтыг Республиканык девишкери өр-төдөшкени кылды.

Оон уланышан Герман Демократтыг Республиканык кыз-дырлар шерилерин албан-хаакчыларынын, ол ышкан кыздар таварты шамчос-кына кирели турар кижил-ерин калдык болгаш амы-тыныг кыздарынын туртуу турган. Өнүч-чөг-өөдөшкени үгөдөшкени барын-берин полиция-нык болгаш британ шериг по-лициянык албан-хаакчылары хайгарал турганар.

Герман Демократтыг Рес-публиканын чингине проку-рору ол кем-бурлууг үгө-дөшкени дугайты атедег херез көдүрөн.

РСФСР

Бажиң тудар № 2 ком-бинатта А. Приваловтун коллектив бригаданын бешки чыдам эезинден эгелен Ленинградка болгаш обласка туткан бугу бажынарына улуг өвөс хоорайнык чуртакчылар-дын даа чуртап кырип болур. Монтажчалар ба-жын буруун дүргөткөн график буугар бектик шы-вардыг маамал-биле ту-дуп туралар.

Бо коллектив Ленинград кол тууду артедиде тергин деп аты быжы-биле алып турар. Проф-зине активтеринин инцидент-биле мө-н-

БОМБУРЗЕКТИН СУДАЛЫ

ЧОРГААРЛАНЫШКЫННЫ БОЛГАШ МАГАДАШКЫННЫ САГЫШ-СЕТКИЛИ-БИЛЕ

Космосна В. Ляховтун болгаш В. Рю-минин чедишкенин боттандырганы төгүдө эң-не үргүлчүлөдиг 175 хонук умудушун даштыкын массалык ин-формация черлеринин, улуг эртемден-нерин болгаш специалисттеринин гөймиде артышкан. Совет космонавтика-

нын шылгараңгай чедишкени космосна үр-үеңи башкарылгалы эртем лаборатория-ларын улам ыңай сайыраңгайжыларынч оруунга чаа чуула базым, совет экономиканын, эртемни болгаш техниканын му-накчы туруштарынын база бир чамынан-чак бадыталы болган деп демделеп турар.

болгаш долгандыр турар бой-дусту өөрөңп көөр сортула-биле улуг демчөлдөг ажы-лар күөстөңгөн.

«Космоска маадыраыг чорук» деп эгелит чүүлүгө Болгариянык «Работническо дело» солуну Чер чоогунун ор-битазына совет космонавты-ларын ажылы космос арте-минге болгаш медицинага өң үнөшүт хей-хей информат-цияны берген деп оналал демделген. Алдынан түнел-дер космос делегин бүгү ки-жи төрөдөгетинин чаагай чо-руунга таарыштыр тайбыч сортугаларга ажылаар.

Октаргайын делегеринге өң үр үргүлчүлөдиг жу-душкуну амы-думка соци-алист күүрөдөргө хайы-кайыныгга ажыктыг сыйры кады ажылажылаанын чаа илерал болуп турар деп, ол союзу демделген. «Интеркос-мос» программанын шугу-му-биле ССРЗ база, космосту тайбыч сортугаларга шиг-гөлий алдыныгга киржир ар-ганы амы-думка чурттарына эртемденнерин берген. Эр-темин болгаш техниканык хөгжүлдөнгө, улус ажыл-гайылыг сайыраңгайжыларын космонавтиканык ажык улуг практиктиг ужу-дузалык

рыгалыг ужуушкунуар та-лазы-биле космос эртемни болгаш техниканын му-рунда улуг айттырлар ту-руп турар деп, АКСИ-тын авио-навтиканы болгаш космосту национал музейинин ди-ректору доктор Нозель Химмерс чуулаан. Чер чоогунун ор-битазына совет космонавтылар-ын 175 хонук чоруп келгени космос делегин шиггөлий алдыныгга кижини дыка улуг аргаларынын херечилең көчүт эки чедишкени болуп турар. Үр үеңи, башкарылгалык эртем станцияларын улам ыңай сайыраңгайжыларын херезге ССР Эвеледи буугар-да бүтүрөдиг базымны кылган.

В. Ляхов биле В. Рюмин орбитага чоруп турарынын үе-инде эртем-техниктиг болгаш медико-биологтук шиггөлий-деринин база шиггөлийдеринин плааннагынан бүгү-дө калбак программазын күөсүдөшкөн деп, барын-герман «Нельер штад-индэйгер» солун оналал демделген. Черниң бойус кураавыларын шиггөлий

Космоска 175 хонук ужу-душкуну космонавтиканык төөгүдө шылгараңгай совет чедишкени-дир деп, Австрияны эртем болгаш шиггөлий-лер министр Герта Фирн-берг мелеген. Космоска ол үргүлчүлөдиг шиггөлий деле-гей эртемни улам ыңайгы депшилгенге бараан болур. Өрөмчөйгө үр үеңи бүгү экспедицияны эртирип, күш-дөшкөн совет космонавтылар-ын 175 хонук угаан-болал талазы-биле ажык улуг чы-мыштыг ажал-ишти шылап үнөң совет космонавтылар-ын өрөс-дизим болгаш ма-дыраыг чоруп сагыш-сеткил-ди өнөгай өөрүшкүнү хай-ныктырып келар-дир.

Орбитанык «Салют-6» — «Союз» дээр эртем-шиггөлий комплексинин фото-чурду Перунун «Корре» солунунда бүдүн арнын олоон. Космо-навтиканык төөгүдө өң үр үргүлчүлөдиг ужуушкуну болгаш комплекстин бортунга улуг эртем-шиггөлий ажылы чедишкенин боттандырамын чогуу-на харын совет эртем хандырган деп, ол солун айткан.

(СЭТА).

КАМПУЧИ МИНИСТРИНИК МЕДЕГЛЕЛИ

ПНОМПЕНЬ. (СЭТА). Кампу-чианын кара чагыс дүрөм буугар төлөөдөгөңи—Улусу-революстуг чөвөлдү—тогу-на харын чүгө ол КНО-га, каа-даа каттышпас чурттарын чакытар болгаш күүрөдөр багыттарынын Гаванга бол-лур конференцияныгга база делегейин өскө-дөө шугаан-нарына бистин чуртувусту мурундаан түвө чуулаалар артедиг деп, Кампучия Улус Республканык даштык херектер министри Хун Сен мелеген.

Даштык журналистерге Пномпөнгө болган паралаа конференцияныгга ол мыгча деп чуулаан: Кампучия «ай-тырымын» талазы-биле Улусу-революстуг чөвөлдү инцидентизмни буугар чымырбаан «делегейин калдык-лаа конференциянык «бүгү-ишти согулдулар та-лазы-биле» делегейин кал-дык-лаа комиссанын харын чүгө Кампучиянын ишти керектеринче долгаараанык кымырын орадажышкын болур.

Сиаукутун, Ин Тамын, Пол Поттун болгаш оларын өмөржиктеринин киржил-гези-биле калдык-лаа «бүгү-ишти согулдулар» эртериге Кампучиянык Улусу-революстуг чөвөлдү уду-ру деп, Хун Сен оналал демделген.

революстуг чөвөлдү уду-ру деп, Хун Сен оналал демделген. Сиаукут ам Кампучияда кал-дык-лаа реп, ол дээрге Лекни экспансионисттеринин хаулаа көөри-дир.

Бистин республиканык уду-ру улаанга кара сагыштык ботталдыр кылал гегемонист-тер чурттур-ла туралар деп, министр уламчылан. Талаа-зында чаштына берген пол-потту дөрбөңдөшкөн олар боо-чөкөсти болгаш ок-чө-ректи чорудуп берип туралар. Олар демократтыг Кам-пучиянык «чала» дийир чү-бинти согулдулар эртериге Кампучиянык Улусу-

КЕМНИГ УУАГЕДИГЛЕРНИК ӨМЭЭРЖИКЧИЛЕРИ

ХАНОИ. (СЭТА). Пол Пот-Инг Сарини кеминг үгөдө-шкени Пномпөнгө трибу-нал хурааларына буруу-биле сойгалап илереткен деп, «Нян ван» солун редакция чуу-диг бижөөн. Буруудаттырган-нары 7 миллион чуртакчы чоңурут чуртуу материалды болгаш угаан-болал үгөдөшкөн чөк кымырын орадажыкына буруу деп көргөңи үк со-лун айткан. Пол Пот-Инг Сарини кеминг кырын чөк кымырын политиканын үргүлчү сагышты-биле кыл-дып турган. Оларын өлүрүп шажылаар кылды трибунал шиткени, ыңгал-лаа олар ол кеминг үгөдөшкенин кир-жикчин—Лекнин камгала-ды-биле амымында чашты-нып туралар.

Кампучия «өлүрүкчү чү-нар-бажы» дугайында Лекни-ге чү-дөө бидинмес турган деп, Пекин балтыкан шыла-лас деп, ол чүдөө чуулаан. Пол Пот-Инг Сарини бөлүп шугу улуртуп турган му-нун кылал чөвөлдөгөңи карак-тары согу турганар бе, анаа массалык өлүрүшкүн-нерин болгаш дериндөшкөн-

деп Пол Пот-Инг Сарини судтан улусу-революстуг трибуналга үк трибуналды хурааларына олурунган амер-ик юрист мелегал кылган.

Пол Пот-Инг Сарини эрге-чачырганы киж төрөдөгө-нин төөгүдө эң-не араатан-дык дегени үгөдөшкенин бирозон кылган-дыр деп, ол чуулаан. Кампучия ханын өлүрүкчү бөлүкчү улусу-ре-волюстуг күөстөңгөн чедиш-кенин дүжү октаарынын болгаш трибунал ажылап эге-дөрүнүн мрак мурунда-ла Кампучия бо өлүрүкчү кем-нин үгөдөшкенин, массалык дериндөшкенин, барык 3 миллион кижин өлүрүп кыр-ганынын дугайы делегей ая-лып, дыкнаан турган.

Өлүрүкчү кеминг үгөдө-шкенин алыс фактыны шугу толдогар. Пол Пот биле Инг Сарини—кеминг үгөдө-шкенин чөвөлдөгөңи програм-манын күөстөңгөн турган угаан-сарынын ышканын араатан-дык үгөдөшкенин-дир. Пол Пот-Инг Сарини кылал удуруткучулар боттарынын агент-шиггөлийери кылды ажылап турган-дыр деп, аме-

РСФСР

Бажиң тудар № 2 ком-бинатта А. Приваловтун коллектив бригаданын бешки чыдам эезинден эгелен Ленинградка болгаш обласка туткан бугу бажынарына улуг өвөс хоорайнык чуртакчылар-дын даа чуртап кырип болур. Монтажчалар ба-жын буруун дүргөткөн график буугар бектик шы-вардыг маамал-биле ту-дуп туралар.

КИРГИЗИЯ

Эртемденнерин сүмө, саналы буугар Забай-кальде мал чөмчүн база бир үнөңгү культураны бо-лур сибирь волосинанын тарыры калбарган. Ол өйбөтөн буткен сизен Чоо-Сибирин байдалына ха-маарыштыр малга эң кем-пир болуп турар. Ону рес-публиканын Эртемдер ака-демиязынын биология бол-гаш физиология институту-нун ажылаакчылары си-бир эртемденнеринин ли-дөөн буугар БАМ оруун дургар мал чөмчү өттөр-нин анализини кылдып тургаш, толдогаркан.

КАЗАХСТАН

Төвү тургайлары өң мүн библиотекаларга ажыл-даар чөр апарган. Рес-публикага көжүп чоруур библиотекаларны органи-застап тургузары дооступ турар, олар күөкү амыл-шты графинин буугар ажылаар.

БОЛГАРИЯ. Казанлыкта роза баа өңүрүстү культурааларын эртем-шиггөлий институтуна фото-чурду Перунун «Корре» солунунда бүдүн арнын олоон. Космонавтиканык төөгүдө өң үр үргүлчүлөдиг ужуушкуну болгаш комплекстин бортунга улуг эртем-шиггөлий ажылы чедишкенин боттандырамын чогуу-на харын совет эртем хандырган деп, ол солун айткан.

КОНТРОЛЬ-ЭКВАДОР-ЭКВАТОРДА

ГА АЛЫР

ДЖАКАРТА. (СЭТА). Индо-незияда даштык капиталдын ажыл-чорудулаанын шиггөлий контролду тургузарыгче бугу-дурга эолеринин национал эвилелин дараам Х Са-модра кыйгырган. Индонезия рывокта национал фирмалар-нын эрге-ажыктарына улуг каражаны чедирип турар даш-тык фирмаларын кажар-лашкенин өйтүр шаарын чакыра ол салалдан.

Садгынын талаанын, үгө-дөшкөн чаманы адырларына, дөдө ажыл-агыйга кылал националдык кижилерин тер-гидөшкени индонезия бугу-дурга эолеринин өңө дүвө-розонин хайныктыра берген. Индонезияны экономиканыгга кылал чийең салгыжы-ларын күчү-дүрүшкөңи-ригге удуру чаманы кызыгар-дык кемчелерин ал чоруда мөөн мурунда чарлаан күрөс апардынык сайы-раңгайжылыта болгаш ажы-тыг чорук херектеринин тала-зы-биле министринин меле-дөңи буугар алырга, кылал националдык кижилер бүгү рывоктары херек кырында ажалеп алган, Джакарта, чуртуу өскө-дөө хоорайла-рында өң улуг магазинер оларын холтуза турар.

Лекнин Индонезияда са-ым-экономикиг ажык эже-дөшкенин күөстөңгөңи байдаларында чуртуу чааа индонезия өвөс чуртакчылар-нын удуру албан-дужаалар-нын эолерин болгаш 25 ажык млн. рупий акша капиталдык бугурулдеринин акциялары-ның 49 хуузуна хейун ту-дарын чоруп турар шиттирени чөөкч чаа хүлөп алган.

ЧУРТ

КНО — Муруу Американык согу-бармын талааында Эквадор Республканык төвү, Шиггөлий муруну ийнеде, далай денелден үш километр хере бе-диге, даг шылаамы чөвө үк хоорай чактылып чоруткан. ЧУРУКТА: хоорайнык төвүндө Эквадорун хамаарышпас чоруп даштык чорун мадыраарга тураскал.

КОМИТЕТТИК ХУРАЛЫ

НЬЮ-ИОРК. (СЭТА). Африка дигте колониализмник атышкынын, апар-теиди болгаш иеш-сөөкү ыгай иөө чөруту уузаарынын болгаш Муруу Африканын улустарын колониздыг дарла-дан эң дүргөн хестаарынын айтыргаларын КНО-нун араатанды удуру Туская комите-динин ээлчегин хураалына чуулаашкан.

Расисчи өзу-чурумнага политиктиг, экономиктиг база шериг дууламчыын көргүзүп, бугу делегейге чөңгөзөп турар барын таламы курулурунын комитет ке-жигунеринин хей нуруузу буруу шал-кан.

ӨГЛЕР ТУРГАН ДАЗЫРДА

АВГУСТ 24-ТЕ
БИРГИ ПРОГРАММА
МОСКВАДАН

1918 жылдын паг чайынын бар-ле хуниде семсе шыраак аттар мунга бозуу кийилер чон үчүе улай алып, кылаа сугуу чийе хемниң уунида дук шетте үгөл ики тейин бирозовиче үе халды келгенер. Та чүү кылаа адал чүе, сөөгүде барын, ол ики тейин Адыр-Тейлер, а хемни Сой дикер апарган. Демгилер айттарында дүшүдүлүп, ортузунда калган, төгөрлөксөмөр арыш-шырайык, кыраа думчутуг, кыраа сальды көк торуг токууг, шевирин, чымчак, хем адистик, кара баштык, күдөр, уауи кара кылаа ден кайды чарлык болуруу мангаанын, оон карак абаия, мурунда хем эришсе даар хавак кырында араамырык-мырк кезек кара өгөрже харак көрүп турганнар. Чурттанканын, кайгачын-ла чер: хемниң оң талаанда югаан элим шымаа уауу, биче даглар ичирбездер миара-ла шойду чурт баргылап, хемниң шынааында олт-ситен холбейилер чалгы чыдар, оон солгай талаанда кезек-кезек хову-шолдерик, кылааында уауу-биче даглар хемниң алап тургулаар; хемниң де балык-байбак, арга-зониде ай, кунш, пат-чымсе, мөгү та кайы хире хой түбө! Ууш күдөр кийи кылаа-бур кезек харак көрүп туруп-туруп, чоргаары сүргө, даар хавакта кара өгөрже кымычы-биче айтыкш:

— Сизер маваа байма-балгат тууду, сууручун чурттайар — дээр, демгилери амыраан, мөгөйи кааннар. Салчак Чорбаа дөр поян изюпү кезген бир кыш болуу орус тараачынара кылаа ичкар чарлык болган. Алаа орус кийилер деми понын Уаут-Ажык деп черде чалаа уага үдө чедирип кааннар. Деми хавакта кара өгөрлөк ээлери-тыва арагтар оон Адыр-Тейлерди артыгыче көкө бергенер. А даар хавакка оон эгелээшле чыгып, доорбаш күдүн бажынар чоругу чүдүн келгизон. Боттары кымак бөдүн кийилер боорга, коончы тыва арагтар олар-биле чоошунулашп, барып-огуп алычп-берип, чайгаар-ла харылажы бергенер. Харып барып-бара, олардын кырыиче көкө бергизон, олардын үдөгөр ап, боттарыга бажык-балгат тууду эгелээшпер. Арга-ылаш чоок болганда, бажынар тутуула-тутуула, чоругу арбылаш. Хуу ажал-агайлык болла-ла, калы чурттан эгелээш. Тыва арагтар биле орус тараачынарын араанда найралы улам хавылап, бичымак ораган. Ишти-хонун бичиң, бажык-балгатты-лаа демне-лийн тууду турар апарганар. Ол чери кылаа Булу-Ажык деп алаар турганнар, а оон соода орус чурттанчыларыг апарганда, Ильяша дикер берген.

Ильяша сууручун тургустуулашп, ол черге колхоз, совхозтун баштай кылаар организааттыгынын оон хоочун чурттанчылары — 85 харык. Н. Бортинов, 74 харык С. Удушпан болгон өксөлөр-даа анык-өксөпте согуургады чугаалап турарлар.

төрөлдери боор оолдар-биле шугуу алды кичи эни турала биле фронтке үндөшпөл таваан салышкан сууру Ильяш-кадан айттыныкшанар. Оон отуу болган ики төрөл оолдар дайын шөлүндө эеп келбей берганнар. Халатыг дайынны чедирип ураку Н. Бортиновта ам-даа арт-

алыс кедилеши билгеш, ол чериң орус, тыва чоонууд ичидежелгил, эрес-диким кийилери колхоз тургуарын организаат эгелээш. Ылдыг диким, эрес, илешкейилеринч бирозон база-ла Н. Бортинов болган. Ичкифор Николай Бортинов: — Бо төрег колхоз

андамы сөөрүч, чер айдарып турдуус. Андарган чериң илешкейилеринч харылаш ажаллап турган бис. Баштай-ла эч-херексел шыгажар, тараа урар аймаарлар, сисалдар тууду эгелээш бис. Суг күжү-биле хөдөлөр дөрбе, суур чырылар бичиң элетростанщи-даа туттуууу чүе. Ол-ла чылың — 1948 чыл-да дүжүт чагай болган. Дүжүт ажааладымга эки кырышкык дөш «Күш-ажаалык шыларал дөш» деп медаль-биле шапкыттым-ла. Ону алгай дораан илтиш, нармантап алдырымга. Салчак Калыкхоронкыч Тока дарга хөрөмгө кадап береш, «та-хара-ла тарыл амылаан турган, мадап алган тур, өз эзон ан сөткөндик күш-ажаалыктын үндөш-дөрбө дөшүн ам-даа сактап чорур мен. Колхозка эч баштай калды көргөн тура эжим Салчак Армылович Удушпан чүе, амылаа дөшкө карак кымыла-ла кичи.

Төрөн сууруч каракка көзүдүр-ле өчүп, сайырап келди. Сууруч, кохоху үндөшлөк тургузушкан, мен шымак пенелерин, орус тыва өөрүмчү шамдыктары ам-даа мында чурттан чоругулар ийин. Чырып чагай шоолаже, ясли-салче уруугуларынч уруугулары өөрүшү хөдөлүг чоруп турар, эмгелге бар, торугу-чым көдөр дие, сальды-матаншын бар, кынокошерт өөрүксөз, Кузлугура бажыны бар, оон туркуу Москвадан дамчыдылган-лаа бажыкдан үндөш чурт-лаа база бар аларган. Сай-гылаан доктаамал хып турар. Ынай-бөр армыклар хөдөгө-машина-техника апарган. Шага, бичиң анык чорон үндөш, эч чыккан черге түбө тургуары чарыкчыг болган көчүг берге турду. Ам болза чүү-даа чүе белең, амыдырага херек чүдөлөрүн дораан тып алды шымакыл. Өг-бүдө бургууруч чурттан орамы-даа шымактыр. Хууда хөдөгөн белең айт, шарм эвес, хары чим машыналар, мотоциклдер, Бүстер — Бортинов, Чимбин, Багай-оол. Лаща шымак хөчүтү салгалдык кийилери амы анык салгычы, лага алааргаас, хары ада-өксөлөрүнч чагай херон бузууралдык үндөшчүлүг турарына чоргаарланып чурттан чор бис.

АВГУСТ 24-ТЕ
БИРГИ ПРОГРАММА
МОСКВАДАН
10.00 — «Уес. Информастыг программа. 10.40 — Эртегга сула шычшошани. 11.05 — «Орайсо» телестудиянын анык корреспонденттеринч ССРЭ-нин МЭА-зынчы корреспондент кезигуу В. А. Таболин-биле ужураштыгы. 12.05 — Уругларга фильм. «Телестиглеринч» аны-чоругу. Уран-чечен телефильм. 2-ти сериясы. 13.10 — Гесинпер аттыг музика-педагогика аде-таттууну уадууну хөжүм кө реседерги факультетинч педагогтарынын болган студенттеринч концерт. 13.55 — Меджолер. 14.00 — 16.00 — Часлар. 16.00 — Меджолер. 16.20 — Делегация уруглар чылынга. «Бөлүрөктөн» көдөр үндөш. Документалдык фильм. ССРЭ — Болгария калды кылган. 17.10 — «Шыдыраа шылокам». Делегэ грессмер. 17.40 — Меджолер. Урап улап колдөштөгөрүнч концерт. 18.00 — «Бөгүңү хун-дааргач хун». Казах ССР-нин Талды-Курган областын «Октябрьлик 40 чыма» колхозууну даргаас, ССРЭ-нин Дюди Советиниң денуталы. Социалистик Күш-ажаалдын Мадыры И. Н. Головакшынниң дугаймыда телефери.

Суур болгаш ооң кижилери

Орус тыва тараачынар чыгыс өргөп-даа турбаан дазырга өргөн хан, тууду-суур тургузуш, эч найырадык чурттай бергенер. Хоочун чурттанчы Н. Бортиновту чугаамы солун, оон угаашы чарт, төгүңү, бөдүңү оркен аар-берге, орун сактап чугаалап орап. Тывага ааскычы, хосталга дөш антарга уаур демнесте киржин, кымыл партизанынын ко-мандири С. К. Коцетовун отрядыга чоруп турган. Тарлашкыл тулчуушкунуна киршиени, С. К. Коцетов-туң эвоши сактып кымыл партизаныны боо-чепсө-лаа, кичи сапы-даа хой актары алаа канчаар чыла шапканын, ол тулчуушкуну эч аар-берге болганни ол тода чугаалап орап. Калы фашист Германия Со-вет Эвилелгиче оор бөү-биле халлап. Ала-чурттин Улуг дайыны эгелээрге, Н. Бортинов бир оглу болган

шымак: экинде болгаш өш-түнде, буудуа дегген октар-нын сорбу истери бар. Бир-де катап ол сираттык күш-туу чаза тевишкынисте та-варышкан, хоорууп чаштаан довури-хөрүңгө хөме шап-тырышкан. Дайыны илтири огу кылып шугуу алган, билинестөй кылаа тос-ниталыга апарганнар. Каш айлар дургузулда өмөн кээр-ге-даа, оон үнү үнмөс бол-ган, а балылар сорбулаын экирэн, Эмел турарга, ха-рып-даа чоругу үнү үнү көлгөн. Ычалаа-даа кедир-кый дег, чугаам балыраар, арай боорла күрөңип чугаа-лар бооп, бугу назымдык кай калды кичке дайынчык чедиреп каргыштыг ур-жуу ол-ду.

тургузар деп айтырымы 1948 чылда көдүрүп үндүрүвүс. Орус-даа, тыва-даа чон ыт-чан хуу ончү-хоронгил тур-ган. Тарааны-даа хууусту тарыл чип турдуус. Кол-хоотун ажыктынын дуга-йылды тайымыр ажалы чо-рут турган чүе. Оон колхоз-ка кирер чүедалг кийилер бидиринишкени бичиң, он-чү-хоронгил хире-шылаа-биле ниниңи кылдыр салып эгелээш. Мен хуууда 3 айт, скар 4 ивек, 4 молдурга, 2 терге, та каш луд чүе ийнаа, чанар үрени кыл-дыр кымыл-тас салган мен. Мал-маганы хой уае арый кирер хонюч кө турду. Ына-тыл-биде, чоругу орус, ты-ва элпер шору илешкейил ки-рин эгелээш. Колхозуусту «Тавилек» деп алаа ады-чыс. Даргааны Васильи Иванович Болдыреста сонуп алган бис. Машина-техника бар эвес, айт, шары-биле

Чаа өөредилге чылынга уткуштур

ШКОЛАЧЫ ФОРМАГА—ЭКИ ДЕМДЕК

Өрүсүзе ВЛКСМ аттыг бүдүрүлгениң даараныла каттыкмышыннын бүдү-рүп үндүргөн оолдар кедер школачы формага Күрүнениң Шынар демдөк ты-высына. Киргизиянык камволь-суно ком-бинатынын кымыл үндүргөн материал-

дын болу база шынар демдө-биле үнүп турар.
Л. СВЕРДЛОВ биле
Р. КУЯВТИН фотоу.
(СЭТА-нын фотохроникасы).

БҮГҮ-ЛЕ ЧҮВЕНИ-ШКОЛАГА

ЛЕНИНГРАД Гаваанда Василье орту-аууда хоорайнык школачыларга ба-зар ажалттыган. Шолдун муң азын квадрат метр хире демнексиреке хоорай-нык Невада Ленкульторг, «Киров» уни-вермаг, «Ленобульторг» чикетик сүктү-лүг сальд фирмалары боттарынык ба-рааншар деггенен. Салды алычмылар сонуп үнөш инаы-бүрү аттарым бараан-нардан херекелээни шили ап турар. Ра-

нептер, портфельдер, уругларга болган оолдарга школачы формалар, букварлар болган чүрүр, бичилер херекселдер, бо-гичкалар болгаш туфлаалар — бо бүгү-ү ала-недер уругларына салып ап болур.
ЧҮРҮКТА: Лева Вилноградова бо ра-непчи чүктөшкөн, бирги класска барып өөрөнөр.
И. АДАМОВИЧНИН фотоу.
(СЭТА-нын фотохроникасы).

Городенко ШКОЛЫНЫК БАЗАР

Вареньелер

Кызылкаат

Кымыл-каат шыгыр болза, уресинерин шыгегей-биле ап кааптар. 400 грамм катка: 600 азы 800 грамм чигир херек, оон соонда хөөг эвес ханды хайндыргаш, ону та-вакта катче кудулкыш, да-раамында хунге чедир дур-вуктуруп каар. Оон соонда вареньени алаа хайндырып

алыр. Бир эвес уресинерди аштаттымаан болза, кат би-ле чигирин катый тагзе уруп-каш, 400 грамм катка 25 грамм суг куткаш, шунтууун калы хайндырыптар. Кымыл катты үр хайндырбас, чүте дөргө ол бичиң отка-ла хөйү бээр.

Инеккараа

Инек-каарадан варенье хайндырыла уауу-уауу чуга картыгыларын шилин алыр. Бары калык катты албас. Кат бурзулуп шымы, салып кес-кеш, 400 грамм катка 600

грамм чигир хөлааш, ханды хайндыргаш, чигирин сугга экилдиргеш, хайнып турган хандыже калың урупкаш, хайндырар.

Честекккат

Катты аштааш, тавакка уруп алгаш, хөй эвес спирт чажыпкаш, айлей чигир не-мөш, серини черге эзон каш шактарда үндүрүп каар. Ар-тан чигирин, ону хөй эвес суг-биле өттүргөш, ханды хайндыргаш, көвүнү үзүп кааптар, тавакка бүгү сүтүг өлчө кутушкан, катты урар. Оон 2—3 катап хайндырып-

тар, хайндырган сөөлүдө тагты сугууну кыдымыга салып кааш, көвүкү оваар-чымыг үзүп кааптар, оон вареньеди тагты бичиң отка тиккеш, белең болууже че-дир хайндырышкан, кат үд-гадып, кылаа бергиче, а хандымы шолуактан үзү-үзүк хөөг замдылар кылдыр төгүлүже хайндырыптар.

Кышкуллаа

Кыш-кулаан аштап, чугаш, кургатакш, тавак чигир ур-ган, суг хөлааш хөөг хан-ды хайндырып алыр (400 грамм катка 400 грамм чигир херек). Оон соонда ынаар

кадың урупкаш, ийи катап чаза хайндырыптар. Оон би-гил, суг хөлааш хөөг хан-ды хайндырып алыр (400 грамм катка 400 грамм чигир херек). Оон соонда ынаар арыг абык азы чигиринг гру-шатар кааптар.

КАИ-ниң аыңнады

ЭВЭЭЖЕВЕЙН ТУРАР

Республиканың оруктары-на болуп турар транспорт овал-ондаадын хөй кезин кодуудула автомашыны эвэр-рик башкарган чөлаачылар-дын бургууу-биле болуп ту-рар. Чүгөде өрткөн зайгы үе-нин иштиде КАН ажалдак-чылары транспортту ээрик башкарып чораян дөш 300 амык кичиник транспорт башкараар өргезин казаал.

Чамдык чөлаачыларынч талаандыклар транспорт башкараар өргезин казыттырган турбу-же, турамы-биле транспорт башкарып чораш. КАН ажалдакчыларыга туттурар чоруктар бо-ла таварыж. Чы-лоо, чөлаачылар Л. Антонов, В. Агапов, Н. Болотов болган оон-даа өкселеринч трап-спортту ээрик башкарып чо-раанын КАН ажалдакчылары чыгыс эвес удаа тууду дем-деглээш.

Рудь артынга ээрик чо-раан чөлаачыларын бургууу-

биле транспорт овал-ондаа бо-ла болур. Алаа хазарыш-тыр толгарың чикетердең көрүгайың. «Тыва суг-тууду» трестин автобазанынч чо-лаачымы Василье автомашы-наны ээрик башкарып чо-раан, машинанын чорун көрдүңен норма-чикөөдөн улагаттырын, овал-ондак кыл-ган. В. Червозем мотоцикли ээрик башкарып чораяны-нын түндөлинде аңдарыган, кемдээш.

Чөлаачыларынч талаандыклар транспортту ээрик башка-ран чоруктарын эвээжевейн турарынын кол чыдагааны — республиканың автобүдүр-үлдеринде, алаан организа-цилларда чөлаачылар орту-зунга кичиникке ажалы ам-даа үнөш негедезилге дүшүрү чорудар, оларын ажалын зонтиамал контроль-та алыр, айтырымы четпес шиптирлен турарында.

О. ДОБЫЧИНА.

Д. МИЖИТ.

ЧАА КИНО

«Полковник Зориниң догаштыры» деп кино совет милицияны ажалында хазарышкан кижилеринч психологту байдалын көргүсө фильм болур. Бир-ле уауу хоорайнык төп кулмчуларыга сүй-белектер маганнинын чыныга бүр-гөн машина турупкан. Ол машина алаа үр-лаа болбай чорупкан. Дүштөкче чөм соонда милиция ажалдакчылары ма-ганын үптөп, ораан калканын эскерин каанар. Ол ма-гандиң чүс-чүс үнүңү акша болгаш уауу өртөк-үндөң чүдөлөр чөк болган. Удатшанга арып-штинден хөвдөн бригадаң чажырын каан бидиңмес кичиник сөөгү гыла-дан. Истегениң уауу арга-дуркугалыг криминалист полков-ник Зорин кылып эгелээр.

Кымыл, Шетенжов-Кравченко кудумчуу, баямак № 3 ГЕЛЕФОННАРЫ: Редакторуу 2-24-63 редакторуну ораанчыларынын 2-35-24, 2-31-75 харысгалдык секретарыны 2-23-35 секретарыны 2-23-35 өргөйжө амыдыраа болган совет тургууу квалдестерини 2-37-13, пропанда квалдестерин 2-31-75, культура квалдестерин 2-23-54, ажал ажал-агы квалдестерин 2-21-47, уадуу квалдестерин 2-22-84, чага квалдестерин 2-41-27, информатив квалдестерин 2-20-60, корректорларын 2-27-41, бухгалтерларын 2-12-45, солун келбеге барыда 2-32-75 телефонне боллаа.

Тыва АССР-нин Министрлер Чөгүдөлгөн Ном үндүрөр чер, полиграфен болган ном садмынч таалам-бале эргелээнинч типографиям (Кымыл, Шетенжов болган Кравченко кудумчуу, баямак № 4), ТС—01241.

Тыва АССР-нин Министрлер Чөгүдөлгөн Ном үндүрөр чер, полиграфен болган ном садмынч таалам-бале эргелээнинч типографиям (Кымыл, Шетенжов болган Кравченко кудумчуу, баямак № 4), ТС—01241.